

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 strație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.

Manuscriptele nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Câmpul morților

Luptele din Galiția. — În fața cetății Przemysl.

— Dela un martor ocular. —

Dăm mai la vale o descriere a îngrozitoarelor lupte dela Przemysl. Autorul acestor rânduri a fost martor ocular al celor întâmplate acolo, deci și descrierea dsale primește o notă mult mai interesantă și mai vrednică de crezare.

„Noi, adică trupele noastre luptăm acum împreună cu trupele germane. Rezultatul luptelor date împreună a fost strălucit: la cetatea noastră cea mai mare de aci din partea de noaptea, Przemysl și în împrejurul ei, măresc faptele, 40 mii de Ruși au rămas morți; mii de cioare și corbi vedeai sburând prin văzduh deasupra cadavrelor eroilor căzuți pe câmpul de luptă. Cu vremea aceste lupte sburătoare au devenit așa de obraznice, încât prin ploaia cea mai deasă a gloanțelor se lăsau jos pe câmpul de luptă și cu sutele se conjurau câte un cadavru, fie de cal sau de om, și nici atunci nu sburau când câte un om omora pe câte una din ele.

În 10 Octomvrie seara, s'a început aci o luptă groznică, fără păreche în istoria războaielor. Lupta a început în seara zilei lui 10 Oct., iar azi, în 25 Oct. n., la ora 10 și 17 minute a. m., când vă scriu aceste șire, lupta încă nu s'a sfârșită pe întreg frontul. Așa de groznică fu lupta aceasta, încât a ținut fără întrerupere ziua și noaptea. Până în 13 Oct. n. seara, lupta pe frontul principal a rămas nemărarată.

În 14 Oct. dimineața, vremea s'a mai îmbunătățit iar de bubuitul tunurilor s'a limpezit aerul.

În 14 Oct. n. s'a început lupta cu mai mare înverșunare, iar *cătră amiază, în momentul cel mai critic*, brava noastră infanterie reuși să arunce pe Ruși din șanțurile lor puternice la o depărtare de 8 km. îndărăt, ceea ce a fost hotărâtor pentru lupta pe întreg frontul. Cam prin 22 Oct. n. ai noștri putură să-i strâmtoreze pe Ruși în așa mod, că aceștia — în număr de vre-o 15 mii — au fost siliți să depună armele în frunte cu mai mulți înalți comandanți ai lor. Nu era scăpare dinaintea alor noștri; un singur drum le-a rămas deschis, dar ei mai bine au depus armele, deoarece retragerea ar fi însemnat pentru ei moartea cea mai groznică, îndărătul lor fiind o mare mlaștină care i-ar fi potopit pe toți.

Aceste locuri (mlăștine) sunt cele mai primejdioase pe aci și numai cu greu le poți alege de locurile neprimejdioase; suprafața acestor bălți e frumoasă verde, dar îndată ce pășește cineva pe un așa loc, se scufundă, iar dacă e singur, nu mai e scăpare pentru cel ce a ajuns aci.

Tactica generalului nostru din început a fost să-i înșale pe Ruși în aceste locuri primejdioase, ceea ce s'a și întâmplat. Cam 15 mii de Ruși și o mulțime de tunuri dușmane au ajuns în mâinile noastre.

În lupta din 14 Oct. n., când am aruncat pe Ruși îndărăt au luat parte în luptă și regimentele de infanterie din *Bistrița, Sibiu, Brașov, Alba-Iulia și Cluj* (noi știm că și reg. din Arad, *N. Red.*), *tot regimente românești.*

Aceste regimente au intrat în luptă tocmai când era momentul cel mai critic. Am avut ocaziune să văd trecând aceste regimente unul după altul în linia de foc.

Stam mai mulți colegi ca „Meldereiter” (stafete) tocmai lângă o cruce, așteptând poruncile ce soseau fără întrerupere pentru a le duce trupelor respective. Pe lângă crucea unde stam eu, treceau regimentele acestea. Cât ce se apropiau de cruce, soldații își luau jos chipiul (șapca militară), și își făceau semnul crucei. Cu o așa de mare evlavie priveau vitejii noștri sfânt cruce, încât mă podideau lacrimile.

Tocmai în momentul cel mai critic aveau aceste regimente poruncă să intre în foc. Înaintea noastră se afla un sat. Ai noștri primiră porunca să ocupe satul și să treacă înainte ca să-i alunge pe Ruși din întăriturile lor din sat.

Când treceau pe lângă cruce spre satul... ochianele tuturor ofițerilor de ștab se îndreptară spre soldații cari înaintau spre locul critic. Când privirile mele au căzut asupra regimentelor din Alba-Iulia, Bistrița și Orăștie, mi-a venit în minte cuvintele lui Napoleon rostite la podul dela Arcole:

— *De-ași avea numai 10 mii de soldați de aceștia, aș învinge lumea întregă!*

O mare curiozitate mă ispitesc, că, urmașii grănițerilor dela Arcole fi-vor ei atât de viteji ca strămoșii lor?!

Știam însă, cu toții, că *aceste regimente nu cunosc decât cuvântul „înainte”, iar nici-
decât „îndărăt”.*

Când au observat Rușii, că regimente noue vin către sat, artileria rusească a început un foc îngrozitor împotriva satului prin care trebuia să treacă infanteria noastră. Nu vedeai nimic, ci numai fulgerile grozavelor granate ce se spărgeau deasupra infanteriei noastre; văzduhul și pământul se cutremurau

Soldatul când pleacă la bătaie.

I.

Nevăstută draga mea
 Pregătitu-m'ai straița?
 La bătaie ca să plec
 Cu Muscalul să mă întrec.
 Rămas bun iubita mea
 D'oi muri nu mă uita!
 Nu boci și nu mă plânge
 De se varsă al meu sânge
 Dumnezeu așa-a lăsat
 Pentru țară și împărat
 Să luptăm cu vitejie
 Scăpând țara de urgie.

Măi fârtate Nicolae
 Pleci și tu azi la bătaie?
 În straiță ce ai băgat
 Sculele ți le-ai luat?
 Că 'napoi n'o să mai vii
 Până 'n ziua de Florii.
 Pusculița-mi pe spinare
 Pace zău ea nu mai are.
 La graniță cum sosii
 În Muscal urit lovii
 Din tunuri noi le răpeam
 Și urit îi risipeam....
 Tunurile le-am ales
 Și la Pesta le-am trimes

Ca să vadă lumea mare
 Cum luptăm cu înfocare
 Pe Ruși ca să-i biruim
 Fericii atunci să fim.

Ungurii precum și Nemții
 Dat-au mâna toți ca frații
 D'acuma pentru vecele
 Ne luptăm cu omenie.
 Nouă drepturi că ne-or da
 Când bătaia s'o găta.
 Doamne-alină bătaia
 Să mă văd la casa mea
 Du-mă Doamne viu 'napoi
 La puiții mei cei doi
 La părinți, la a mea vatră
 Și la dulcea mea nevastă.

Dor și jale.

Culese de *Radu Rusalin* din Ticvaniul-mic și de *Marcu Gligor* din Săcusigi.

Frunză verde lemn uscat
 Când de-acasă am plecat
 Ziua bună mi-am luat
 Dela grădina cu flori,
 Dela frați, dela surori,
 Dela frunzuța de salcă
 Dela comuna întregă,

Dela grădina cu flori,
 Dela fete și feciori,
 Dela frunza cea din vie,
 Dela scumpa mea soție,
 Când era să-mi fie bine
 Iată ce poruncă vine:
 Că s'au răsculat Sârbia
 Ca să 'nceapă bătălia,
 Apoi la cer caută sus
 Și stai gata ca de dus,
 Pune frate coasa 'n cui
 Și plugul la locul lui
 Poruncește la muiere
 Să câștige de avere
 Te las mândră cu doru
 Nu știu trăiesc ori moru
 Dar acum vezi că mă duc
 Mă sărută, te sărut,
 Că mă duc în țări străine
 Chiar din brațe dela tine
 Mândra mea te las cu dor
 Nu mă uita până mor
 Când auzi că am perit
 La mine nu m' ai gândiți
 Ci căutați voi în cuiere
 C'acolo's cheile mele
 Descuie tu lăzile
 Și scoate cămeșile
 Și le 'ncarcă pe trei care
 Și le du între hotare

de bubuitul îngrozitor al tunurilor. Priveliștea era înspăimântătoare. Vedeai numai un fulger, apoi o detunătură grozavă, granata isbea pământul, după aceea vedeai 3—4 soldați morți, unii fără de picioare, iar alții fără de cap, toți ciunțiți în mod îngrozitor.

Dar toate grozăviile acestea nu au putut să înspăimânteze pe urmașii graniterilor noștri. Iar, spre seară, Rușii au fost aruncați pe întreg frontul la 8 klm. îndărăt.

Aci scriem deja 25 Oct. n., dar lupta încă tot nu a sfârșit pe întreg frontul. Inșă, aproape din fiecare parte sosesc vești îmbucurătoare, anume, că ai noștri merg înainte pe întreg frontul.

Multe scene mișcătoare vede omul pe câmpul de luptă. Așa, d. ex., am trecut pe lângă un soldat care avea rangul de sergent (zugsführer) și care mai avea câteva clipe să trăiască. Un glonț îi trecuse prin intestine (mațe), primind astfel rană de moarte. Aflând că sergentul e român, având dânsul încă conștiința deplină, l'am întrebat care e ultima lui dorință?!

Știi dv. care a fost ultima dorință a acestui erou român?

Mi-a cerut o țigaretă.

I-am aprins o țigaretă „Memphis” și i-am pus-o în gură. Abia a putut-o fuma până la jumătate, când un val de sânge l'a năpădit pe gură; capul i-a căzut pe spate...

Românul și eroul nostru... murise.

Această scenă a mișcat până la lacrimi pe toți acei cari erau de față.

Încă ceva interesant am observat, pe când lupta decurgea mai crâncen.

La vre-un kilometru depărtare de câmpul de luptă am observat cu toții cum vre-o 70—80 de cioare și corbi tot strigând și bătând din aripi dau târcoale în jurul unui obiect pe câmp.

Uitându-ne cu ochianele noastre, am observat că în mijlocul cioarelor și corbilor era un biet iepure rănit la picior, dar era în viață. Când dihanțile se apropiau mult de el, bietul iepure da din picioare, mai alerga câțva loc, apoi iarăș sta. Când sta tupilat la pământ, cioarele și corbii iarăș îi dau târcoale...

Generalului nostru făcându-i-se milă de bietul iepure, trimise un călăreț care l'a scăpat pe sârmanul dobitoc din ghiarele dușmanilor.

Pentru ce oare nu pot trăi baremi animalele în pace?

Ce să vă mai scriu?

Pe aici e deja frig tare, dar soldații noștri sunt provăzuți cu haine de iarnă. Toți au o singură dorință: să învingem și să fim pe Crăciun acasă.

Se poate întâmpla că mulți din acei cari avem această dorință, pe Crăciun să durmim somnul vecinic în pământul Galiției, Români, Ruși, Unguri într'o groapă. Căci moartea șterge orice ură!" (Cenzurată).

Costică—Haubitz—Blstrită.

D. Nicolae Iorga despre regele Carol al României.

În fața unui strălucit public ascultător d. profesor N. Iorga a rostit la Academia Rom. o interesantă conferință despre „opera istorică a regelui Carol”, pe care o resumăm în următoarele:

Când cineva dispăre dintre cei vii și când pe urma lui au rămas însemnări scrise despre gândul ce l'a stăpânit în viață, cea dintâi pornire a celor ce-l jelesc, este să caute în acele rânduri icoana sufletului, care nu se mai poate manifesta altfel. Și când în acele rânduri se cuprinde și povestirea unei vieți, care nu e a tuturor, faptele luptătorului pentru un scop, un ideal, răsar și ele în colorația specială pe care le-o dau însușirile sufletești ale scriitorului.

Carol I., regele României, va fi găsit ori când în fundația statului român. Cei ajutați de dânsul prin darurile făcute culturii românești în chip destul de larg și prin testamentul său, așa de măreț în simplitatea sa și așa de uman în rezerva sa regală, vor regăsi pe binefăcătorul, trecut la altă viață, în opera care le-a ajutat să-și câștige lumină și îndreptare. În victoriile viitorului, armata sa va recunoaște inspirația, îndemnul și norocul celui dintâi rege român. Cei de aproape ai lui și-l vor înfățișa prin amănuntele unei bunătăți, admirabile ca delicatețea și discreția. Străbateră piosă a operei istorice, pe care a lăsat-o regele Carol și care-l așează în fruntea aceluia, cari au lansat mărturia despre domnia lor fecundă și pașnică, e necesar de studiat.

Sunt mulți ani, de când a apărut la Stuttgart,

cel dintâi volum dintr'o publicație istorică, intitulată puțin cam misterios: „Din viața regelui Carol al României, însemnări ale unui martor ocular”. Volumul are o prefață înțeleghătoare și cuprinde însemnări privitoare la anii 1866—1869. Al doilea volum urmează cu material până la 1875; apoi al treilea consacrat războiului pentru nea-târănare; iar al IV-lea și cel din urmă cuprinde urmările războiului până la proclamarea regalității. La noi publicația a trezit un mare interes, deși trebuie adăogat, că într'o societate, care nu simte încă nevoia superioară a neconținutei comuniuni cu întreg trecutul național, în tot ce el poate da ca element, moral, ca energie sufletească, — acest interes privea mai ales revelațiile prețioase și chiar, fiind vorba de un suveran încă în toată puterea vârstei, foarte utile.

Aceste volume au fost traduse într'o ediție românească a ziarului „Universul” și una franceză a ziarului „L'Independance Roumaine”.

Despre aceste „însemnări” nu s'a vorbit din punct de vedere al originii, tendinței și valorii lor. — Ale cui sunt aceste memorii?

Regele Carol nu le-a putut pune de-a dreptul sub numele lui, căci astfel de mărturisiri apar de obicei după moartea celui care le-a făcut. Nici un suveran, ajuns la vârsta de 50 ani, n'a publicat povestea vieții sale. Cazul lui Carol I este astfel unic. Că el însuși e autorul, se vede din fiecare rând, din utilizarea întregii arhive generale, a copiarului scrisorilor trimise de el, din cunoașterea exactă a amănuntelor unei curți, din reproducerea convorbirilor celor mai secrete și din caracterizarea oamenilor, așa cum putea s'o facă, așa de simplu, sigur și curajos față de oameni în viață. În aceste memorii, știrile privitoare la politica internă sunt puține și numai pentru a stabili legături cu evenimentele în curs. Cele 3 volume dintâi îmbrățișează războiul, care a dat glorie armatei române. Războiul este înfățișat în aceste memorii sub lumina intereselor naționale românești.

Memoriile au început cu evenimentele dela 1866, căci de atunci Regele a fost pus în fața problemei balcanice și publicația s'a oprit la 1881, căci actul proclamării regatului român reprezintă consolidarea statelor mici din Balcani, în frunte cu România. Memoriile au apărut în limba germană ca să înlăture în străinătate o serie de bânuiele și legende urzite împotriva țării și Regelui.

Însemnătatea istorică a acestor memorii este de o valoare considerabilă. Nu se poate scrie o pagină de istorie contemporană ca să nu se simtă necesitatea de a se recurge la „însemnările martorului ocular”. În ele este un bogat material documentar: acte politice, proclamații, discursuri, comunicări, scrisori etc.

Meritul întrinsec al operii pe care publicul s'a

Și le dă mândruță pară
Să meargă fumul pe țară
Ca să vadă și să creadă
Căci pe țară-i multă pradă
Și vremea doruțului
Pe capul războiului
C'aceasta-i dela Sârbia
Mânce-i țara sărăcia
Apoi și țara Rusia
Bat-o sfânta liturgia
Apoi și bietul Nichita
Bată-l soarele și pita
Se răscoală 'n contra noastră
Cu țara lui cât o broască
Țara lui îi cât un cuc,
Mânios în spate-o duc.
Frunză verde aluneu
Vino mândră 'n brațul meu.
Și mă scoate dela rău
Căci jalea mea mă apasă
De-mi zdrobește-a mele oase.

Dela Rohatin.

Ziua ploaună, noaptea-i rece,
Nouă sute paisprezece,
Frunză verde de trifoiu
August douăzeci și doi.
Pe aizăban*) noi ne-am pus,

*Eisenbahn = tren.

Și'n Galiția ne-am dus.
La Rohatin am ajuns,
Acolo la Rohatin,
Am făcut abwagonier**.
Și pe iarbă cade rouă,
August douăzeci și nouă,
Dela unsprezece ore
Până 'n asfințit de soare.
Multe gloante am trimis
La acei păgâni de Ruși.
Tunurile bubuiiau,
Văile că răsunau,
Și trei zile și trei nopți
Am mers în trap și galop,
Și la Rutki noi am stat,
Acolo-am descălecat,
Tunuri iar am căpătat,
Trupe multe au venit

**) abwagoniren, = a se da jos din tren, a desvagona.

Și pe noi ne-au însoțit.
Cu ei ne-am întors 'napoi,
Ca să scăpăm de nevoi,
Să scoatem pe Ruși afară.
Din a noastră mândră țară.
Dumnezeu a fost cu noi,
Pe Ruși i-am bătut 'napoi.
Foaie verde golopar,
Is trimise de-un tunar,
Pânza o țese tocaciui,
Scrise de Petru Covaciui,
Frunză verde ș'o lelea
li din sat din Mercina.

dispus să o humească „Memoriile Regelui” stă absolută lor siguranță și autenticitate, în activitatea, pe care caută să o atingă în precizia lor meticuloasă.

Senzul moral al acestor „însemnări” educativ înălțător, e filosofic.

Regele a fost desigur un liberal care aștepta atât mântuirea dela hotărârea poporului despre însuș.

Regele a fost mai ales un idealist; viața pentru el prețuia nu numai după scopul dat ci și după sinceritatea silințelor cheltuite pentru ajungerea popului.

Războiul.

Războiul ruso-turc.

Constantinopol. — A. T. otomană a publicat următorul comunicat oficial:

După știrile oficiale sosite dela hotarele noastre din Caucaz, Rușii au atacat în mai multe puncte trupele noastre de graniță, dar au fost siliți să se retragă, având pierderi în urma rezistenței energice a soldaților noștri.

Pe Marea Mediterană cruciștoarele engleze au deschis focul, scufundând un torpilor grec, crezându-l turcesc.

Aceste două cazuri arată că dușmanii noștri au început ostilitățile pe uscat și pe mare, plătite mai de mult. Națiunea otomană punându-și speranța în Dumnezeu, ocrotitorul dreptului și al dreptății, e hotărâtă să înfrângă aceste atacuri, cari au de scop nimicirea existenței sale.

Succesele noastre în Galiția.

Budapesta — (Oficial). Dela cartierul principal se anunță: Forțele noastre silind în Polonia rusească puternica armată dușmană să se desvoalte, au întrerupt lupta dela Lysagora, pentru ca să continue operațiunile ordonate după luptele dela Ivangorod.

În Galiția situația e neschimbată, până acum am transportat 2500 de prizonieri făcuți în luptele ce au avut loc în zilele din urmă spre sud dela Sary—Sambor și spre nord-ost dela Turka.

Eri, Luni, dimineața, cavaleria noastră a atacat la Ribnik în valea Stryului o coloană cu muniție dușmană, capturând numeroase chesoane cu muniție de artilerie. — Gener. maj. Höfer, locțiitorul șefului statului-major.

Conflict anglo-american.

Berlin. — Ziarele scriu despre un conflict între Anglia și America. Statele Unite ar fi adresat o notă Angliei, în care cere să se explice asupra confiscării ori deținerii unor vapoare americane.

Luptă pe Marea-nordică.

Roma. — „Telegraph” primește din Amsterdam știrea că spre nord de Kindke se aude o canonadă puternică. Se crede că pe Marea-nordică se dă o violentă luptă navală între flota germană și cea engleză.

Bombardarea portului Jaffa.

Constantinopol. — Două cruciștoare engleze au bombardat portul Jaffa. Bateriile turcești de pe mal au răspuns cu salve, după care vapoarele engleze s'au retras. Se dă ca sigur că flota engleză va bombarda în curând Smyrna și Mitilene.

Bombardarea portului Antivari.

Roma. — După știrile sosite din Cetinje aviatorii austro-ungari au bombardat în nouă rânduri Antivari.

Pulberăria din Belgrad aruncată în aer.

Patciovă. — Luni seara, s'au auzit aici detonături puternice din Belgrad. Se crede că a fost aruncată în aer pulberăria din Belgrad.

Asediarea Cingtaului.

Londra. — Din Sanghai se anunță: Bombardarea Cingtaului continuă. Gloanțele de tun au incendiat rezervoarele de petrol din port. Petrolul arde cu flăcări uriașe.

Turcia va lupta în trei fronturi.

Roma. — În cercurile politice italiene se crede că Turcia va avea să lupte în trei fronturi: în Caucaz, Egipt și în Europa.

Soldații noștri.

Din povestirile unui ofițer sosit din Galiția dela regimentul nostru românesc din localitate — reținem următoarele:

— Se întâmplă uneori că ofițerii trebuie să oprească cu revolverele în mână pe soldații dela înaintare. Deși regimentul nostru a avut parte destulă de oboșeli și suferințe. Și la noi s'a întâmplat că bucătăria nu ne-a ajuns zile de-arândul, când trebuia să ne nutrim cu varză crudă, cartofi și napi. Altădată după patru zile de foame ne sosia mâncarea, dar soldații erau atât de nerăbdători să înceapă atacul, încât uitau oboșeală, foame, lăsau flertura caldă și se năpustiau asupra inamicului să-l scoată din poziții.

E foarte grea situația noastră pe câmpul de luptă din Galiția, deși publicul așteaptă să batem în flecare zi câte un corp de armată rusec. Armata rusească trebuie văzută ca să-i poți înțelege efectul groaznic, care nu rezultă numai din puterea preponderantă. Rușii trimit în loc în fiecare zi numai trupe proaspete, odihnite. Din experiență știm, precum și dela ofițerii ruși prizonieri, că soldații lor stau numai 24 de ore în linia de foc. Noaptea soldații cari au fost peste zi în tranșee sunt schimbați și în dosul frontului pot să doarmă și să se curățească. Unde se poate face aceasta pe câmpul de luptă, într'adevăr e milauna lui Dumnezeu, că vitejii soldaților noștri a putut arăta până acuma atâtea rezultate strălucite.

Soldatul rus nu e în stare, ca al nostru, să stea 8—10 zile în apă până la genunchi, de îl putrezesc ghetetele, îl chinuie boala, dar când trebuie să dea atac ultim totuși și se gândește numai la victorie. Soldații noștri sunt semzei, cari vor rezolva și problemele cele mai grele.

Podul peste canalul Suez.

Roma. — Messagero anunță: Turcii au de gând să facă pod peste canalul Suez întrebându-și în acest scop 300 mii de care cu saci de nisip, cu cari ar astupa Canalul și ar lega astfel Egiptul cu Arabia și Palestina. Născocitorii acestui plan speră că podul construit din saci cu nisip nu va putea fi dărâmat de gloanțele tunurilor.

Situația pe frontul franco-german.

Berlin. — Dela cartierul principal german se comunică: Dela Nieuport spre sud revărsările apelor eschid orice operațiune. Trupele noastre s'au retras fără nici o pierdere de pe teritoriul revărsat. Lângă Ypres atacurile noastre progredesc. Am făcut prizonieri mai mult de 2000 englezi și am făcut pradă de războiu mai multe mitraliere. Dela Raye spre apus au avut loc lupte crâncene cu mari pierderi de ambele părți, dar cari n'au provocat o schimbare în situație. Atacul nostru dealungul râului Aisne, spre est dela Soisson a fost încoronat de succes. Trupele noastre au luat în atac cu baioneta mai multe poziții foarte bine întărite, deși dușmanul le-a opus cea mai vehementă rezistență. Am ocupat Chavonettes și Souport. Am făcut peste 2000 prizonieri și am capturat 3 tunuri și 4 mitraliere. Francezii au așezat lângă catedrala din Soisson o baterie grea, dar l-am recunoscut pe observatorul acestei baterii în turnul catedralei. Urmările acestei proceduri, care trebuie să o credem că a devenit sistematică, sunt evidente.

Între Verdun și Toul am respins atacul Francezilor încercat în mai multe rânduri. În Voghezi am respins în ținutul dela Markkirch atacul Francezilor, luând totodată trupele noastre ofensive.

Ambasadorul Giers la București.

București. — Luni dimineața a sosit la București ambasadorul Rusiei din Constantinopol d. de Giers împreună cu întreg personalul legațiunii din Constantinopol, mai mulți preoți și supuși ruși din capitala Turciei în numărul de 80 persoane.

Într'un interview acordat reprezentantului ziarului „Universul” d. Giers a declarat între altele, că a plecat Sâmbătă din Constantinopol fără să mai aștepte remiterea pașaportului. În aceeași zi au plecat și ambasadorii Franței și Angliei, iar a doua zi ministrul Serbiei. Marele vizir — a zis d. de Giers — mi-a exprimat re-

gretul guvernului că plecăm și mi-a spus că le pare rău că plecăm.

La întrebarea: „Considerați starea de lucruri ca o stare de războiu” d. Giers a răspuns:

Este un fapt precis: am fost atacați de flota dușmană și un asemenea atac nu se face cu intențiuni de pace.

La întrebarea că se mai poate aplana conflictul, d. de Giers a răspuns:

Nu pot face nici o profecie. În orice caz nu noi am provocat conflictul.

Diferite.

Berlin. — Germanii se fortifică la Ostende.

Londra. — Comandamentul militar englez a comandat 150 mii uniforme pentru soldații la fabricile americane.

Atena. — Armata turcească din Egipt până în prezent e de 15 mii oameni.

Viena. — Considerând vremurile serioase s'a ordonat restrângerea în parte a petrecerilor.

Constantinopol. — Ambasadorul american a primit asupra ca apărarea supușilor statelor beligerante.

Sofia. — Aici și în București se elaborează o înțelegere între Bulgaria, România și Rusia — pentru menținerea păcii.

A. T. U. — cenzurată).

Lupte nedecise.

Cetim într'un ziar maghiar (nouă nu ne vin foi românești): Ziarul „Universul” din București cu data de 31 Oct. scrie că în Galiția pe întreg cursul râului San continuă luptele, precum și spre sud de Przemysl. Se prevede că aceste lupte vor mai ține câteva zile fără ca vre-unul dintre beligeranți să poată ieși victorios. Din comunicatele austro-ungare, germane și rusești se poate înțelege aceasta.

Trebuie să constatăm că știrile răspândite în București despre căderea Cernăuților nu sunt adevărate. Comandamentul orașului a declarat că nu va lăsa să mai ajungă Cernăuții pe mâna Rușilor, cari cu o armată de 100 mii oameni se află la câțiva km-trii distanță de oraș. În Carpați trupele austro-ungare au respins atacul Rușilor spre nord de Turka.

În Polonia rusească spre sud de râul Pilița patru zile au decurs luptele între Ruși și Germani. Tot atunci s'au dat lupte violente și în centru, împotriva pozițiilor rusești din pădurea Lusiera, în jurul comunelor Tadinow și Marinow.

La aripa stângă rusească au decurs în mai multe locuri lupte cu baioneta, preferând trupele austro-ungare atacul cu baioneta. După luptele dela Berdzeje armata austro-ungară s'a așezat în pozițiile de pe linia Iellinsk-Ilza. Aceste lupte au mare însemnătate, după cum spun și comunicatele rusești.

Calendarul partidului național român pe anul 1915 e gata

și se află la legătorul de cărți.

Dintre toate călindarele românești acest călindar va fi cel mai frumos, mai bogat, cu o mulțime de tablouri și fotografii actuale, dar în același timp Călindarul partidului este și cel mai ieftin.

Deci cine dorește o podoabă a casei pentru sf. sărbători precum și o caldă mângâiere în aceste zile de groază a războiului, să-și procure acest călindar încă de pe acuma trimițând înainte prețul de 80 fileri iar pentru România 1 leu 20 bani, (aci e socotită și plata pentru poștă) la adresa: **Librăria „Concordia”, Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.**

INFORMAȚIUNI.

Arad, 4 Noembrie 1914.

Știri din România. Generalul I. Mustăț, fiind scos la pensie din oficiu și crezându-se nedreptățit, a dat în judecată ministerul de războiu cerând 100.000 lei daune morale. Curtea de apel din Iași i-a dat câștig de cauză și ministerul de războiu a fost condamnat să plătească generalului Mustăț 25.000 lei daune morale. Ministerul de războiu a făcut recurs contra deciziei Curții de apel din Iași, care s'a judecat la secția I a înaltei Curți de casație. Au pledat dnii Mihail Ferichide din partea generalului Mustăț și d. Caracaș din partea ministerului de războiu.

Curtea a respins recursul ministerului ca nefondat.

— Dnele *Simea Lahovary* și *Maria I. Procopiu*, au fost numite doamne de onoare ale M. S. reginei. Dna *Mavrodî* a fost numită mare maestră de ceremonii.

M. Sa regina a creiat funcțiuni onorifice de doamne ale palatului, funcțiuni cari nu vor fi exercitate decât la ceremonii.

— Societatea anelor și-a fixat seria conferințelor pentru sezonul 1914—1915. Aceste conferințe se vor împărți în două cicluri despărțite de vacanțele Crăciunului. Primul ciclu începe prin două ședințe senzaționale fixate la 1 și 8 Noembrie. D. *Niculae Filipescu* va vorbi despre „Literatură eroică a Drapelului” (1 Noembrie) și d. *Take Ionescu* despre „Principiul naționalităților” (8 Noembrie). Apoi se vor succede din săptămână în săptămână. Dnii *Ion Argetoianu* senator, *prințul George Bibescu* (despre aviațiune cu proiecțiuni). Un ofițer superior despre actualul războiu. Dnii *Constantin Hiotu* și *Titulescu*.

— Pentru transporturile din străinătate este deschis numai punctul de frontieră, Predeal, iar pentru transporturile expediate din România, sunt deschise punctele: Râul Vadului, Predeal și Palanca.

— După ultimul recensământ populația stabilă totală a României era în Decembrie 1912, de 7 milioane 234.919 locuitori.

— D. *Toma Ionescu*, rectorul universității din București, a convocat pentru ieri, Marți, la orele 7 seara, la universitate pe toți profesorii în vederea începerei acțiunii universitarilor pentru o imediată intervenție armată a României.

În ședința de ieri a fost vorba să se redacteze o moțiune care va fi înmănată guvernului și în care se vor arăta doleanțele universitarilor.

— Ministrul României la Londra a prezentat dlui Rosi mulțumirile guvernului român pentru simpatiile transmise cu prilejul morții regelui Carol.

— În urma suspendării curselor pe cari vasele S. M. R. le făceau dela Constanța la Constantinopol, serviciul de navigație pe Marea Neagră este făcut de vasele rusești. Vapoarele rusești pleacă Dumineca și Miercuri: seara din Odesa, sosesc la Constanța Lunea și Joia, de unde iau pasageri și în aceleași zile dimineața pleacă spre Varna, de unde apoi se îndreaptă spre Constantinopol.

Succeslunea regelui Carol. D. Basset, fostul secretar particular al regelui Carol, a înaintat tribunalului de Ilfov, secția I-a, o petițiune semnată de M. Sa regele Ferdinand I, prin care Majestatea Sa cere să fie pus în posesiunea averii, al cărei legator universal este. D. Gr. Ferechide, președintele tribunalului de Ilfov, s'a prezentat la palatul regal, unde au constatat averea rămasă de pe urma defunctului Rege Carol I. Cu această ocaziune a fost alcătuit un jurnal și un proces-verbal. Jurnalul tribunalului, după ce prevede întreaga avere rămasă pe urma morții regelui Carol, încheie cu următoarea formulă: „Tribunalul ordonă trimiterea în posesiune a M. S. regelui Ferdinand I, al României, asupra întregii averi, mobilieră și imobiliară, rămasă pe urma defunctului rege Carol I, prevăzută în testamentul din 14 (26) Decembrie 1914. Atât jurnalul tribunalului cât și procesul verbal încheiat sunt semnate de M. Sa regele Ferdinand I, al României și de Gr. Ferechide, președintele tribunalului Ilfov.

După evaluările provizorii, făcute până acum se crede că averea rămasă de pe urma M. Sale regelui Carol se ridică la vre-o 50 milioane lei, în bani, efecte și proprietăți. Taxele succesoriale se vor percepe, conform legii timbrului, după

cum urmează: Pentru legatele lăsate societăților de binefacere instituțiilor culturale etc., se va percepe o taxă de doi la sută. Averea lăsată soției, deci M. Sale reginei Elisabeta, va fi taxată cu trei la sută. Averea lăsată nepoților directi, din frați și surori, se va taxa cu patru la sută, iar aceea a strănepoților cu șase la sută. Legatele lăsate rudelor de sânge mai depărtate vor fi taxate cu nouă la sută. Legatele lăsate afinelor și străinilor se vor taxa cu doisprezece la sută.

Conscrierea glotașilor de 42—50 de ani. Secția militară din Hodmezövásárhely a afișat pe străzile orașului în 1 Noembrie un apel, în care aduce la cunoștință că ministrul apărării țării dorește în baza legilor excepționale privitoare la ajutorul ce e obligată să-l dea populațiunea armatei în timp de războiu, să aplice pe bărbații de 42—50 de ani la lucrări pentru regularea drumurilor și construirea de poduri, precum și pe inginerii civili și muncitorii versați în aceste lucrări. Secția militară din Hodmezövásárhely i-a provocat deci pe toți bărbații de 42 până la 50 de ani să se prezinte la numita comandă în termen de 24 ore. Un apel similar a fost publicat și în Oradea-mare. În acest din urmă apel se stabilește pentru muncitorii cari lucră pentru armată o recompensă în bani de 3 coroane pe zi, și întrucât ei vor fi însoțiți de puterea armată vor primi și locuință, altcum banii de locuință. Inginerii vor primi salar corespunzător gradului celui mai inferior clasei IX de funcționari. Cei anunțați, când vor avea să între în serviciul armatei li se va aduce mai târziu la cunoștință.

Ofițeri români distinși. Monitorul armatei în numărul 76 publică o nouă serie de ofițeri decorați, între cari găsim pe următorii ofițeri români:

Crucea militară pentru merite cu decorațiunea de războiu drept recunoștință pentru ținuta vitejească în fața dușmanului s'a conferit majorului Antoniu Costa din regimentul de artilerie 10, *căpitanului Nicolae Păserar* din regimentul de infanterie 43 și locotenentului *Ioan Murgu* din batalionul 28 de vânători.

Decorațiunea de războiu la crucea militară pentru merite din același prilej s'a conferit d-lui locotenent *Dumitru Hacman* din reg. de infanterie 69.

Recunoștința și lauda Maj. Sale Impăratului pentru ținuta lor vitejească în fața dușmanului s'a exprimat sublocotenentului *Vasile Craioveanu* din batalionul 28 de vânători, medicului militar i. r. *Dr. A. Glingar*, locotenentului *Ioan Burda* din regimentul de artilerie 35 și sublocotenentului *Brutus Păcurar* din regimentul de infanterie 33.

Comandamentul de armată 6 a exprimat lauda și recunoștința sa pentru ținuta vitejească în fața dușmanului sergentului major *Elie Bobb* și sergentului *Dionisie Dârzan* ambii din reg. de infanterie 63 (bat. 1).

Ultima oră.

FORTIFICĂRI INTRE BELFORT ȘI MÛLHOUSE.

Berlin. — *Dela Belfort până la Mülhouse domnește o activitate febrilă, după cum se confirmă de martori oculari. Localitățile din raza fortificațiilor se transformă în mici forturi. De trica bombardării forturilor 31 și 34 prin artileria grea germană, acelea au fost foarte întărite și ocupate cu mari mase de trupe; întreaga regiune este ocupată de trupe franceze numeroase.*

VASELE ENGLEZE BOMBARDEAZĂ DARDANELELE.

Constantinopol. — *Se comunică dela cartierul general turcesc: Vasele de războiu engleze dela 18 kilometri au început să bombardeze intrarea Dardanelor. Glonțul unui torpilor-cuirasat turc a lovit un cuirasat englez, care a explodat. Vasele engleze au perit apoi de pe orizont.*

CINGTAU IN FLACĂRI.

Tokio. — *Bombardarea Cingtaului continuă. Cele mai multe forturi germane au fost arse. Portul e în flacări. Un canonier german pierzându-și hornul a dispărut. (A. T. U.)*

ATAC ENGLEZ RESPINS LA GRANITA EGIPTEANĂ.

Constantinopol. — *Cartierul general turc a dat următorul comunicat:*

La 1 Noembrie câteva vase de războiu engleze s'au ivit în sinul dela Acaba și au început să bombardeze întăriturile Acaba (la granița egipteană), apol au încercat să debarce soldați pe uscat.

Au căzut morți 4 marinari englezi, ceilalți marinari englezi s'au refugiat pe vasele lor. Turcii au avut un jandarm mort.

Trupele engleze teritoriale după ce au pus în câmp sate la granița egipteană, s'au retras în canalul Suez.

ULTIMATUL KEDIVULUI CĂTRE ANGLIA.

Rotterdam. — *„Münchener Neueste Nachrichten” anunță: Înainte de a părăsi Londra ambasadorul turc de aici a predat guvernului englez ultimatul kedivului, în care se cere grabnică despărțare a trupelor din Egipt. (A. T. U.)*

REGELE ANGLIEI ȘI-A ANUNȚAT SUVERANITATEA ASUPRA EGIPȚULUI.

Amsterdam. — *Cercurile diplomatice ale puterilor neutrale au fost înștiințate că regele Angliei și-a întins suveranitatea și asupra Egiptului. (A. T. U.)*

ULTIMATUL PERSIEI.

Petrograd. — *Reprezentantul Persiei a prezentat guvernului rusesc un ultimatum, cerând ca trupele rusești să fie retrase fără amânare din Persia. Refuzarea acestei pretențiuni, Persia o va considera de casus belli.*

RĂSCOALA BURILOR.

Londra. — *Agentia Reuter anunță din Salisbury: Răscoala Burilor se lățește tot mai mult. În Rhodesia de sud a fost declarată din cauza răscoalei, starea de asediu.*

TARUL IN TABĂRĂ.

Petrograd. — *Țarul a plecat în tabără, fiind însoțit de țarevna cu copiii și ministrul de războiu.*

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

„Crisana”

instituit de credit și economii în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de conducător-contabil la filiala institutului de credit și economii „Crisana” din Hălmagiu (com. Aradului) se publică concurs cu termen până la 12 Noembrie st. n. 1914.

Salarul se fixează în cor. 1800.—

15% adaus de scumpete cor. 270.—

și quartir în natură, constător din două odăi, culină și cămară; în afară de acestea mai primește 6 cuincuenale á 10% după salarul fundamental și tantiema statutară.

Dela reflectanți se recere să fie absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, să poseadă în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și să aibă atâta praxă de bancă și destoinicie ca să poată pe lângă săvârșirea lucrărilor de contabilitate și de carte funduară, conduce independent agendele filialei.

Se cere mai departe a fi eliberat de serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv — când va fi înscris și la fondul de pensiuine al institutului și va avea a depune o caucie de cor. 2000.— la intrarea în funcțiune.

Cererele dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcțiune în Brad, iar postul este a se ocupa la 1 Decembrie — cel mai târziu 15 Decembrie st. n. 1914.

Este în interesul recurentului a se prezenta în persoană.

Brad, 26 Octomvrie 1914.

Ci 2310—3.

Diracțiunea.